

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Dležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrtne za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Avstrija in Srbija.

Naša država izvaž v Srbijo večinoma obrtno robo, Srbija pa v našo državo kmečke pridelke. Če zapre torej Srbija avstrijskemu uvozu svojo mejo, trpi škodo avstrijska obrt, če zapre Avstrija Srbiji mejo, je to na korist kmečkemu stanu po Avstriji, posebno na jugu, kjer se srbski uvoz že zaradi bližine najbolj občuti. Zato je tudi vedno kmečka zahteva, da se uvoz iz Srbije v Avstrijo kolikor mogoče obtežkoči.

Ravnokar je avstrijska vlada zaprla mejo srbskemu uvozu. S kmečkega stališča nimamo proti temu nobenega ugovora. Toda razloge, iz katerih je avstrijska vlada to storila, moramo obsojati! Avstrijska vlada namreč ni zaprla svoje meje proti Srbiji, da koristi kmetu, ampak hotela se je iz političnih vzrokov maščevati nad Srbijo, zajedno pa hotela tudi vreči kmetom pesek v oči, da bi ne videli, kako se na njihovo velikansko škodo sklepajo trgovinske pogodbe z Nemčijo in Italijo.

Srbski uvoz ne more ubiti našega kmeta, a škoduje mu mnogo, to je res. Naša vlada mora torej ščititi svojega kmeta tudi proti Srbiji. A celo drugače je z Nemčijo in Italijo. Uvoz teh dveh držav v našo državo je tako velik, da cene avstrijskih kmečkih pridelkov hudo znižuje. Kdo ne ve, kako je uvoz italijanskega vina malodane uničil naše vinogradnike? Še bolj bi torej morala naša vlada braniti kmeta proti Nemčiji in Italiji! Toda to se ne zgodi! Avstrija bo letos sklenila trgovinsko pogodbo z Nemčijo, Italijo in drugimi večjimi državami. Da ji kmetje ne bi gledali na prste, kako bo z „ljubo“ Nemčijo z največjo prizanesljivostjo

sklepala pogodbe ter pozabila v tej ljubezni tudi kmeta, da bi kmetje ne opazili, kako bo zopet Italiji izročila usodo naših vinogradnikov, za to je poiskala sešaj prvo ugodno priliko, da se je skregala z majhno državo Srbijo, ji zabranila uvoz ter se udarjala na prsi, češ: „Glejte me, kmetje, kako varujem vaše koristi!“ Res, proti Srbiji, da nas med tem lažje oskubijo velike države!

Zakaj pa se je skregala Avstrija s Srbijo? Ker je Srbija s posestrimsko državo Bolgarijo skoro tako ozko trgovinsko zvezo sklenila, kakor jo imata avstrijska in ogrska državna polovica med seboj; namreč Bolgarija in Srbija nimata med seboj za vse uvoze in izvoze nobene carine, razven na nekatere tuje proizvode. S tem sta seveda Srbija in Bolgarija tudi politično močno zvezani in to je — kar našo nemško vlado jezi! Naša nemška vlada noče, da bi se jugoslovanske države ojačile! To je njena briga tudi pri zadnjih dogodkih, ne pa kmet!

Zahtevamo, da vlada ščiti kmete na gospodarskem polju proti vsem državam brez razlike na narodnost. Toda v političnih rečeh si moramo ostati osobito z jugoslovanskimi državami dobri prijatelji, to zahtevamo slovenski kmeti, ker smo tudi mi del velike jugoslovanske obitelji!

Politični ogled.

Državni zbor je včeraj pričel zopet svoje zasedanje. Na dnevnem redu je sedaj predloga za nabiranje vojakov. Govorila sta najprej grof Sternberg, ki je hudo napadal ministrskega predsednika Gauda, in prelaj Šajber. Zanimanje za govore ni bilo veliko, poslanci se menijo med seboj le o volilni spremembi. „Slovanska zveza“, državnozborski klub, v katerem so tudi slovenski poslanci, si je dne 30. jan.

zopet volila predsedstvo. Izvoljeni so enoglasno: za predsednika poslanca Šusteršič in Ivčević, za podpredsednika dr. Ploj. Poslanec Vuković je hotel v zbornici predložiti nujni predlog v zadevi srbsko-avstrijskega spora, a predlog izostane, ker so člani kluba nastopili proti predlogu, češ da z zaprto srbsko mejo postanejo za živino naših kmetovalcev ugodnejše cene živini.

Volilna pravica. Vlada hoče dati spodnještajerskim slovenskim kmetom samo šest, spodnještajerskim nemškim meščanom pa dva mandata, koroškim Slovincem pa nobenega. Poslanec doktor Šusteršič, Robič, dr. Ploj so v tej zadevi hodili k ministrskemu predsedniku ter ostro ugovarjali proti taki krivici in zahtevali, da vlada postopa pravično.

Danski kralj Kristijan IX. je umrl dne 29. m. m. v glavnem mestu Danske Kopenhagen. Rojen je bil l. 1818 torej je bil 88 let star. Prestol je zasedel l. 1852. Starejša hči Aleksandra je angleška kraljica, druga je ruska carica. Drugi sin Jurij je bil izvoljen za grškega kralja in njegov vnuk, sin prestolonaslednika Friderika, je bil izvoljen larsko leto za kralja v Norvegiji. Kralj je bil do zadnjega dne zdrav in čvrst.

Španski kralj se ženi. Kralj Alfonz je zasnubil angleško princezino Eao Battenberško pri njeni materi. Obenem pa gre za kralja snubit marki de la Mina k angleškemu kralju. Princezinja je baje jako lepa in sila bogata.

Razne novice.

* **Rodoljubi!** Na naš zadnji poziv je priglasilo sicer precej novih udov svoj pristop h katoliškemu društvu v Mariboru, vendar pa zopet ponavljamo vabilo k mnogoštevilnemu pristopu. Vse požrtvovalno delo v posameznih društvih in na poedinih postojankah nam v današnjih težavnih razmerah ne more veliko pomagati, ako nimamo krepko

LISTEK.

Mlad slovenski kmet.

V spomin † Andr. Borko.

Ah, bridka ti solza,
ko žalna si prišla,
na dan v očesu kalnem!

Da, bridka je bila solza, ki se je utrnila v četrtek zjutraj, 21. prosinca, v trpečem očesu nepozabnega nam Andreja Borka.

Kruta smrt, ki tako brezobzirno ravnaš z našim dobrim slovenskim rodem ter mu odvzemaš najboljše moči, ki so se stoprav v ognjeni peči življenja izkusile; kojih značaj se je tako bujno razcvetel, rodil na rodu sad, ki pa je obdan, žalibog, prepogosto z bridkim trnjem narodne požrtvovalnosti.

Rajni Andrej Borko se je rodil meseca novembra leta 1873. v Kralovcih župnije Sv. Jurij ob Ščavnici od kmečkih starišev. Začetkoma nekoliko slabotno dete, se je razvilo pozneje v brhkega mladeniča, iz kojega očesa je gledala ista priprosta dobrodnost, koja je delala rajnega že kot mladeniča in pozneje kot moža tako prikupljivega.

Rajni Andrej je obiskal samo ljudsko šolo pri Sv. Juriju, a vendar se je pozneje v zasebnem življenju jako potrudil za svojo izobrazbo, da je postal izobražen mladenič, in ko je še ne 24 let star, prevzel veliko posestvo po svojem očetu, postal zaveden in pridem kmet in kmalu potem tudi zaveden slovenski župan, da je malo takih. Krvavo

ga bode pogrešala domovina, a v njegovem narodnem in občinskem delokrogu bo težko nadomestljiv.

Vsakdo zna, koliko borbe, koliko truda so morali pretrpeti naši narodni možje od nemčurske in vladne strani za okrajni zastop gornjeradgonski, a največ je preстал naš Andrej, bodisi v gnotnem, bodisi v duševnem oziru.

Z neozdravljivo boleznijo v grlu in sapniku moral je prestatati veliko narodno tožbo zavolj sumničenja podkupnine pri okrajnih volitvah, kar mu je prineslo čez dvesto gl. stroškov in mnogo potov v Radgono in Maribor! Narodno nasprotstvo mu je naklonilo tudi tožbo zaradi ceste, ki jo je popravljal v prid občini in spet je moral prestatati dolgo vrsto samih preiskavanj, ko že govoriti ni mogel.

Toda pri vsem ljudstvu je imel popolno zupanje. Še to jesen, že na večer svojega življenja, je bil zopet izvoljen županom ter bodril do svoje zadnje moči svoje sovaščane k ljubezni do domovine. A ne samo dober rodoljub, tudi dober katoličan je bil rajni Andrej. Lepo je skrbel za krščanski red v hiši in složno sta živela z ženo in nežni ljubavi med seboj. Zapustil je dva nežna otročiča. Mater Božjo je po otročje častil in še ni bilo dolgo pred smrtjo, da se je zaobljubil k Brezmadežni na božjo pot v Lurd, samo da bi zadobil zdravje. A Bog je hotel drugače! Nenadoma stojimo ob tvojem grobu in strmimo za teboj v grob, strmimo nad ozko celico, ki te je sprejela v svoje naročje, nepozabni, ti premili naš sobojevnik!

Tolaži nas samo to, da, ko se spomnimo na te, ali ko pridemo mimo tvoje gomile, nas spominja

tvoj križ na tvojo usodo, ki nam iz groba tako-le pravi: „Tu počiva narodni slovenski kmet in župan Borko, kojemu je zvesto spoštovanje narodnih dolžnosti pomagalo pripraviti prerani grob.“ Nam pa bodi ta opomin vsaj v malenkostno zadostilo, da imamo v tvojem značaju prelep vzgled ljubezni do Boga in pozabljene slov. domovine.

Za križ in svobodo zlato!

Balkanska povest. Spisal I. V. Starogorski.

(Dalje.)

„Sokoli! Oprezno, da bo lepši ples,“ je dejal Slaviša in nosnice so se mu razširile, kot bi že vohal kri.

Vstaši so se plazili dalje, tibo, kakor kače.

„Pobratim, Holubana prepustiš meni,“ je rekel Žarko.

„Vzemi si ga,“ se je nasmehnil Slaviša.

Šli se dalje, tibo...

„Niti eden ne sme uiti, sokoli, niti eden! Holubana mi varujte, psa izdajalskega. — Stojte! Ta del z Ilijom idi nazaj in se razpostavi v krog za hrbotom. Ti Žarko ideš od tod naravnost nad nje, jaz grem z ostalimi na desno, da je primem od strani. Ko čuješ strel od desne strani, bodi znamenje, da lahko začneš.“

Nekaj skrivnostnega je ležalo v vzduhu in Holubana je vedno vznemirjalo nekaj. Besnost, da je pobegnila Kosenka, ga še ni minila. Glasniki so se vračali prazni, brez kakih vesti. Le eden je našel

razvitega in sedanji dobi primerno razširjenega skupnega tiska. Katol. tiskovno društvo ima ravno sedaj pred očmi velike cilje v prosep našega časnikarstva in tiska ter njegovega vestranskega napredka sploh; člane in prijatelje vabimo, naj si samo o priložnosti ogledajo našo povečano, povsem moderno urejeno tiskarno. Društvo pa mora imeti v svojih številnih članih obilo moralne in gnotne podpore. Kdor torej more utrpeti 10 kron na leto, naj pristopi k društvu; naročnine za „Slov. Gospodarja“ in njegovo prilogo „Naš Dom“ članom ni treba plačevati.

Odbor.

* Osebnosti. Inženirja Anton Weber v Ptuj in Avgust Ribitsch v Radgoni sta imenovana za nadinženirja. — Suplent na deželni gimnaziji v Ptuj g. dr. Rudolf Brauner je imenovan za stalnega gimnazijskega učitelja v IX. čin. redu. — Deželni revizor g. Franc Sen je dobil naslov deželnega inšpektorja rafajznovk.

* Duhovske vesti. Pri Sv. Roku ob Sotli je umrl tamošnji župnik o. g. Alojzij Dečko v 67 letu svoje starosti. Rojen je bil 10. junija leta 1839 v Središču, duhovnik je postal 25. apr. 1864. N. v m. p. — Razpisana je župnija Sv. Rok ob Sotli do 9. marca 1906.

* Tečaj za babice se bo začel na graški kliniki dne 1. februarja t. l.

* Obrtniško strokovni tečaji na Štajerskem. Štajerski obrtniški pospeševalni zavod priredi v tem letu več poučnih tečajev za obrtnike. Dosedaj so naznanjeni sledeči: Za olupševalne, sobine in pismenike slikarje v Gradcu od 8. januarja do 17. februarja; za napravo strelododov v Gradcu od 12. do 24. marca; za peke v Gradcu od 8. do 21. julija in od 1. do 13. oktobra; za sivilje v Gradcu od 8. januarja do 3. februarja in od 17. aprila do 12. maja v Mariboru in Celju; za čevljarje v Gradcu od 17. aprila do 19. maja, v Konjicah od 16. julija do 18. avgusta; za krojače v Gradcu od 11. junija do 7. julija; pouk za prvo pomoč pri nesrečah v Gradcu; posebni tečaji za knjigovodstvo v Gradcu za ključavničarje od 8. januarja do 10. marca, v Mariboru in Celju za kovino obdelovalne obrte.

* Pesnik Slov. goric Leopold Volkmer. Dne 4. svečana t. l. bo ravno 90 let, odkar je zatilil naš prvi narodni buditelj Leopold Volkmer svoje trudne oči k večnemu počitku. Kakor smo že poročali, snuje se pri Sv. Urbanu odbor, ki bo skrbel, da se stoletnica Volkmerjeve smrti slavi vredno in častno.

* Mili darovi za družbo vednega čiščenja. Koprivnica 11 K, Loka 46 K, Sv. Bolfank na Kogn 50 K, Sv. Peter pod Sv. gorami 12 K, Sv. Vid na Planini 28 K, Makole 30 K, Laporje 40 K, Slov. Bistrica 30 K, Belevode 10 K, Teharje 52 K, Sv. Kunigunda na Pohorju 38 K 50 v, Sv. Peter na Kronske gori 30 K, Sv. Ana na Krembergu 20 K, Sv. Jurij v Slov. gor. 38 K, Marija Snežna 10 K, Vuzenica 1348 K, Ljubno 22-29 K, Solčava 13-24 K, Gornji grad 14-28 K, Loče 52 K, Polzela 80 K, Ruše 20 K, Žusem 9 K, Sv. Martin pri Vurberku 20 K.

Mariborski okraj.

m Slovensko društvo priredi v nedeljo, dne 4. febr. po rani sv. maši v Hočah zborovanje v gostilni g. Rojka. Govori g. dr. J. Dimnik iz Maribora o volilni pravici.

m Poučno predavanje za kmete in delavce v Mariboru. V nedeljo, dne 4. t. m. predava v Bralnem in pevskem društvu Maribor gosp. notar. kandidat Marinček, o zemljišni knjigi. Začetek zopet ob 10. uri predpoldne.

m Maribor. Na vlado je poslalo 250 meščanov prošnjo, naj se stavi novi most v nadaljevanju Viktrinske ulice in ne Gosposke ulice. Sedaj, ko se naj začne že most zidati, prepričata se v mestu dve stranki, kje da bo stal. Slednjič bo še vlada rekla: Nič ne bomo stavili mostu. Najboljše mesto bi bilo v smeri kopalniščne ulice. Tam pa stoji Narodni dom in Bog ne daj, da bi prišlo to poslopje v tako dobro obiskano ulico. — Bralno in pevsko društvo Maribor priredi dne 2. t. m. v svojih prostorih družbinski večer za svoje ude, pevke in pevce ter upeljane goste.

m Mariborske porotne obravnave se pričnejo dne 19. t. m. ne 17. kakor je bilo pomotoma poročano.

m Poučna predavanja v Mariboru. Zadnje nedeljo, dne 28. t. m. je predaval dr. Pipuš o pojmu in nastanku držav ter o pojmu in različnih oblikah ustave. Dr. Korošec je razlagal, kako je učinkovalo prenehanje naravnega gospodarstva in da se tem učinkom morejo delavski stanovi (kmet, obrtnik, delavec) ustavljati zelo uspešno z združno organizacijo. Poslušalcev je bilo tudi tokrat okoli 30.

m Kat slov. izobraž. društvo v Studenih pri Mariboru je imelo dne 27. februarja svoj občni zbor. Ob tej priliki sta na povabilo društva predavala gg. profesorja dr. Poljanec in dr. Vrstošek. Prvi je v izredno poljudnem govoru predaval o potresih. Kake vrste potresov imamo in kako so njih vzroki. G. govornika je bilo zares zanimivo poslušati. G. prof. Vrstošek je predaval o koristi bralnih in izobraževalnih društev. V vznesenih besedah je rešil svoj namen ter vzpodbujeval Studenčane, naj se trdno oklenejo svojega društva. Posebno je pa povdarjal, naj stariši vzgojujejo svoje otroke v slovenskem duhu. Kaj pomaga, da je oče vrl Slovenec, če pa otroci, ko vzrastejo, psovajo čez slovenski narod in se štelijo med Nemce. Nato je poročal g. Bende, ki je bil v minolemu letu tajnik, knjižničar in blagajnik, o delovanju društva. Udom je bilo v bralni sobi na razpolago 17 časopisov. Društvena knjižnica je narasla od 536 na 725 knjig, torej za 189 knjig. Mnogo je bilo darovanj, za kar se je izrekla dotičnim darovateljem priskrba zahvala. Prebralo se je 340 knjig. Udov šteje društvo 147. Dohodkov je bilo 181 K 94 v, izdatkov 179 K 40 v, torej je prebitka 254 K. Poročevalcu se je izrekla za njegov trud in požrtvovalnost zahvala. Določilo se je, da bo od sedaj naprej knjižnica odprta samo od 7. ure zvečer naprej. Z vsakikom je bil izvoljen stari odbor, ki se je sledeče sestavil:

predsednik Matej Cagran, podpredsednik Fr. Čirič, tajnik Fr. Slamnik, blagajnik Jož. Vokač, knjižničar Fr. Bende, nam. tajnika Iv. Gajšek, nam. knjižnič. Fr. Pušnik, Ig. Košiček in Ant. Pušnik, računsko pregledovalca.

m Leitersberg pri Mariboru. V četrtek 25. t. m. volil je novi krajni šolski svet občini Leitersberg in Karčovina svojim predsednikom gospoda Karola Pesl in njegovim namestnikom g. H. Binder. Namesto bivšega člana g. dr. Leonharda je bil voljen g. finančni nadkomisar Fr. Tuma. Da je bil vsega nepotrebnega viharja zaradi gđe. Štupce kriv le dr. Leonhard, sklepamo lahko iz tega, ker je krajni šolski ogleda Nemec g. Binder vsemu učiteljskemu osebju na zavodu izrekel popolno priznanje in odkrito pohvalo. O „plodonosnem“ delovanju bivšega krajno-šolskega svetnika dr. Leonharda so celo njegovi pristaši molčali ter mu privoščili breco iz šolskega sveta.

m Kamnica pri Mariboru. „Marburgerca“ se je v 9. stev. t. l. zopet opekla. Pod naslovom: „Zopet dva pristaša mladeniške zveze“ poroča namreč, da pretepača, ki sta na kamniškem pokopališču 1. nov. l. l. delala nemir, pripadata k mladeniški zvezi. Piše namreč: „Takšni so vsi zavezniki mladeniških zvez, — nekaj kupice preveč, — in nauki, ki jim jih dajejo njihovi voditelji, prinašajo svoj sad“. Pri tem pa dam „Marburgerci“ na znanje, da tukaj v Kamnici mladeniške zveze sploh ni, toraj ona dva pretepača nista uda mladeniške zveze, kakor jih je „Marburgerca“ imenovala. Da bi „Marburgerca“ to svojo pomoto popravila, tega seveda ni pričakovati. Ker je namen mladeniških zvez organizacija ljudstva, zato so ji mladeniške zveze seveda trn v peti. — Ali misli „Marburgerca“, da pri nemški mladini sploh ni najti pretepačev, ker si upa o vsakem prestopku naših fantov tako škodažljivo poročati? Sploh pa ni treba Marburgerci dajati nam naukov, ker ima pred pragom svojih privržencev dovolj pometati.

m Važen shod jareninskega političnega društva na Vukovskem. V nedeljo, dne 4. feb. ob pol 4. uri popoldne se vrši pri Jožetu Pezdiku na Vukovskem velik političen shod. Poročal bo o deželnem zboru g. deželni poslanec Fr. Roškar. G. Thaler iz Šentilja bo govoril o perečih kmečkih potrebah. Ker bočejo pri nameravani volilni pravici kmečke pravice prikrjati, bo se zoper to protestiralo v pereči resoluciji. Kmetje, potegujte se za svoje pravice in pridite v obilnem številu na shod! Vabimo ne samo vse Jareninčane, ampak tudi Marječane, Šentjakobčane in Šentiljčane.

m Na političnem shodu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. na svečnico popoldne ob 3. uri bo poročal poslanec Roškar o svojem delovanju v dež. zboru in kaplan Lassbacher bo govoril o volilni reformi s posebnim ozirom na Slovence.

m Zimska veselica pri Sv. Benediktu v Slov. gor. se je jako dobro obnesla. Poleg domačinov nas je počastilo lepo število sosedov. Prišli so Lenarčani in Trojičani ter Bolfenčani, videli smo

svojca z razbito glavo. Kdo bi mu jo razbil, ne ve, ali po njegovi misli je naletel na onega starca z dekletom, pa mu je ta posvetil.

Holuban je zaklel, da so se celo sive skale zagrozile. Ali hipoma mu zastane glas in kletev se je razpršila kakor dim.

Slišal se je strel in jeden je padel. Predno se je razkadil dim, so se pokazale glave vstašev.

„Alah in Mohamed!“ viknejo divjaki.

Vstaši jim odgovore s svincom.

„Poteptajte te pse, kakor se teptajo neverniki,“ se je penil Holuban.

Turki so se vrgli nad nje. A njih streli so zadevali ob skale in padali nazaj. Vstaši so merili mirno in dobro.

„Kaj je to?“ Holuban ostrmi. Od desne in od strani ogenj. Obkoljeni! Kako uiti! Povsod morilne cevi in jeklo, na levo visoka skala. Vstašev je veliko več. . . .

Turki so se jeli boriti z obupnostjo. Vedeli so, da jih reši le najskrajnejša drznost.

„Slaviša!“ zavpije nekdo izmed vstašev in „Slaviša“ je odmevalo od vseh strani, na desni in zadaj ter se mešalo s hropenjem in stoki.

Turkom se stisne srce. Najsilnejši sam jih je zajel. Krvavih oči gleda Holuban po rešitvi. Vstaši se pa bližajo vedno bolj, toliko, da jih ne objemajo.

Holuban zagleda Žarka. Obupen srd ga popade in vrže se nanj.

Jeklo je zamenilo svinec in slišal se je le resk železa ob kosti in pečine.

„Izdajica! Dan plačila je napočil!“ vikne Žarko.

Holubanu stopijo pene na usta, oči se napnejo.

„Živega me ne dobiš!“

„Živega. . . ! Poturica ne sme umreti, kakor umirajo junaki!“ —

Hropenje je postajalo zamolkleje, žvenk jekla počasneji. Klanje je šlo h koncu. Nobeden ni ušel. Nekateri so vrgli orožje proč in tiščali glave v pečine, drugi naravnost bežali. Kdor je ušel Žarku, je naletel na Slavišo ali pa na orjaškega llijo. Težke roke vstašev so strle vse, hoteč se osvetiti za kri, katero so prelili divjaki. Le Holuban je še mahal. Bila sta se dva čvrsta nasprotnika.

„Ne boš me živega!“ je viknil in se sunil z nožem. Zdelo se mu je, da tako uide muki, katera mu je brez dvombe namenjena, če jim pade živ v roke.

„Pogineš, kakor poginjajo izdajice in ne kakor junaki,“ de Žarko. „Kje je Kosenka?“

Sklonil se je nad Holubanom. Ta mu je pokazal zobe.

„Slabo si se zadel, izdajalec! Kje je Kosenka?“

Pristopil je Slaviša. Njegovi ljudje so še pobijali ostale. Oči so mu gorele. Bil je to v resnici grozen človek. Akoravno dobrega srca, mu je

grenka usoda uledenila dušo. Žarka je pa hitro ganilo.

„Ali nočeš povedati?“ Holuban molči.

Slaviša se obrne v stran in vpraša ne daleč proč ležečega Turka. Iz prs mu je tekla kri, a še je živ.

„Povej, kje je ono dekle, ki ste jo ugrabili?“

Turek ga motno pogleda, nato nese roko k rani.

„Starec je — ušel z — njo ne — kam . . .“ je zastokal. „Vo — de!“ —

Slaviša je vzal čutarico in mu vlil v usta vina. Turek ga je hvaležno pogledal.

„Kdo je bil oni starec?“

„Ne vem . . . naj — brže pre — oble — čen vstaš . . .“ je zajecjal vznova. Nato se je jel tresti in kri mu je bruhnila iz ust.

Slaviša je vstal in šel k Holubanu.

„Vjerna je ušel z njo. Vedel sem, da bo tako! — Marko in še dva druga!“ zakliče Slaviša. V njegovih besedah je bilo nekaj groznega. „Pravite kolec in na to skalo — visoka je dovolj — ga postavite! Nanj nataknite izdajalca vere in domovine! Zaslužil je, da ga povišamo. Domovina naj gleda nanj, katero je izdal. On pa se naj gleda še solz in krvi teptanega naroda!“ —

Telo Holubana je vzdrtelo. Slaviša se je obrnil in odšel. Kolec je bil grozna muka. Počasi se je

tudi nekaj Petračnov in drugih sosedov, najbolj pa so nas razveselili vrli Slovenci in zavedne Slovenke iz apačke župnije, ki smo jih tokrat prvokrat pozdravljali v naši sredi. Veselico je otvoril domači mešani zbor pod vodstvom g. učitelja Troha z lepo posmicio „Studenčku“, na to se je vršil občni zbor našega bralnega društva, o katerem kaj več prihodnjič. Po pesmici „Nazaj v planinski raj“ se je pričela igra „Novi zvon na Krtinah“. Lepo ovenčan je gledal k nam. Zvonarski pomočnik Matej (Vogrin Anton) se je pošteno potrudil, da ga je spravil v zvonik. Berač Cotelj (Zemljč Anton) je s svojim izvrstnim nastopom in zakrpano obleko povzročil obilo smeha. Brežnik (Caf Fr.), ki je podaril zvon Krtincem, je kaj spretno izvršil ulogo kot gospod v vasi. Jako sta nam ugajala njegova sinova Štefan (Geratič Ferd.) in Jože (Vogrin Franc). Vaški župan (Rajšp Fr.) se je odlikoval z lepimi nagovori in vojak Martin (Elbl Jan.) je pokazal, da se zna dobro sukati v vojaški suknji. Obilo posla in skrbi je imel v gostilni krčmar (Cetl Jan.) pa je svoje goste jako dobro pogostil. Sklep igre, ko se spravi razprta oče Brežnik in sin Štefan, je bil zelo ganljiv. V drugi igri „Vaški skopuh“ sta nas izvrstno zabavala Jeceljaj (Cetl Jan.) in Zlomak (Caf Fr.), seveda je Lakota, vaški skopuh (Zemljč Anton), ki je hodil v ris, pa je bil od vruga Zlomaka osleparjen in pošteno poplačan za svoje goljufije, posebno ugajal. Od srca smo se smejali Gomilarju (Geratič Ferd.) ko je Lakoto prosil, naj ga ne odere na meh. Smeha ni bilo konca ne kraja, ko je nastopil Zlomak kot „ta črni“ in z njim vse polno škratov, ki so vsi obdelovali ubogega Lakota. Vsa čast in priznanje vrlim mladenicem za spretno igranje! Kaj veselo je bilo pri prosti zabavi v Horvatovi gostilni. Nastopili so razni govorniki, ki so navzoče navduševali za vero in dom. Posebno smo slavili vrle Apačane in izražali željo, da še večkrat pridejo k nam. Igrai še ponovimo v nedeljo, dne 4. februarja. Benedičani, stari in mladi, ki se pošteno veselite radi in vli sosedje, le pridite!

m Sv. Benedikt v Slov. gor. Na pipo so jo djali! V župniji Sv. Benedikta in okolici je mnogo slatinskih studencev. Ljudstvo iz njih rado slatino zajemlje, zlasti o poletnem času. Najbolj znani je na sedaj Fišerjevem posestvu, kakih 10 minut od župne cerkve proti severozahodu. Tudi slatina v občini Ilova je dobro poznana, pa ima lastnost, da človeka, ki je ni vajen, močno „žene“. Glavni vrelec vseh teh slatin pa je na Cafovem pašniku, malo minut od Fišerjeve slatine. Tamkaj na več prostorih močno puhti plin iz zemlje. Posestnik Caf je na enem prostoru plinovo luknjo razširil, vanjo utaknil precej debelo studenčno cev; zgoraj vanjo je utaknil žvegljo, kakor iz stare vinske pipe prirezano. Silno vzdigajoči puhteti plin povzroči, da žveglja noč in dan neprenehoma poje. Marškaterega mimogredočega popotnika na bližnji poti je tako postrašilo po noči, ker ni vedel, odkod to piskanje, da je v begu iskal rešenja. Pisk pa je tako močen, kakor pri lokomotivi, ker plin jako silno puhti iz zemlje. Morebiti bi se izplačalo, ako bi kedo natančneje preiskal vrelec, ker ogljeno-kisli plin priča, da mora v zemlji močen vrelec biti, ki si skozi luknje tako silno duška daje.

zarival v meso in nezrečnej je trpel silne bolečine. Živel je lahko še po celi dan in še dalje.

„Pobratim, to je prevelika kazen,“ de Žarko. „Prevelika?! — Ljubiš Kosenko?“ „Ljubim, Bog vé, da jo ljubim!“ „Kdo jo je ugrabil, morebiti celo oskrnil?“ „Ugrabil jo je on... ali oskrnil je ni!“ „Ljubiš domovino?“ „Ljubim, kakor svojo Kosenko, Slaviša!“ „I tudi jaz jo ljubim! Ker pa jo je oskrnil in izdal ta njen sin, poturica, ga kaznujem. Premala je ta kazen zanj. Kdo se pa zavzame za ubogo deco, ko jo natikajo na plotove, ali pa jo trgajo narazen? — Žarko! V večno svarilo razbojnikom, vzgled izdajicam vere in domovine — bode Holuban!“

Žarko se je zamislil.

Hajduki so se vračali nazaj, pomirjeni. Ako je ušel Vjeruša z dekletom in gotovo je bil on, se snidejo v „orlovem krilu.“

Na skali se je pa zvijal samomorilec, izdajalec svojega rodu, svoje vere, na kolcu. Vrani so letali krog njegove glave. Njega je pa obhajala groza, vest ga je jela skeleti buje, kakor rane, obsevane od solnca.

„Smrt izdajalcem in pohotnežem!“ so kro-kale vrane!

V.

Nekaj dni pred ugrabljenjem Kosenke je obiskal Holuban starega Pavloviča v Rešetici. —

m Slov. Bistrica. V nedeljo, dne 4. febr. t. l. ima slov. kat. politično društvo za slovenjebistriški okraj svoje zborovanje v Narodnem domu. Začetek je ob 3. uri popoldne. Najvažnejši točki sta govor o splošni volilni pravici in o šolskih razmerah v Slov. Bistrici. Kakor znano, hočejo meščani samo nemško, čisto nemško šolo, v kateri bi se nič slovenščine ne pončevalo. Odkar je prešel okrajni šolski svet v Slov. Bistrici v nemške roke, hočejo slovenščino v šolah zatreti. V okrajnem šolskem svetu pa sedijo taki možje, ki sami nimajo nič otrok kakor notar Wiesthaler, hočejo pa določevati pouk šolskih otrok slovenskih starišev. Zborovanje dne 4. februarja bo protestno zborovanje proti političnem shodu poslanca Wastiana od zadnje nedelje. Kmetje, pridite v polnem številu k temu zborovanju! Da bi se vaš lepi slovenski jezik vrgel iz šole, tega vendar ne boste pripustili! Vaši otroci še slovenskih molitvenikov ne bodo znali brati, če se namera naših nasprotnikov uresniči. Če hočejo slovenjebistriški Nemci kaj storiti za okraj, naj dosežejo meščansko ali obrtno šolo ali bolnišnico ali kaj takega. Naj dosežejo boljše ceste, zlasti proti Oplotnici. Naj dosežejo železnico iz Slovenske Bistrice v Konjice, da se bodo naravni zakladi teh krajev lahko porabili. Zlasti, da se bo les v teh krajih razpečal lažje. Tukaj imate dela dovolj, gospodje nemški poslanci, Stieger, Lenko, Wastian!

m Dravsko polje. Svarimo pred dvema tujcema, ki po Dravskem polju prodajata protestantovsko sveto pismo.

m Sv. Ana na Krembergu. List liberalnih „izobražencev“ po naših mestih in trgih, „Sloven. Narod“, je ponatisnil našo novico o smrti najstarejšega dekliča v šentjanovski župniji, Marije Popič, ter dostavil doslovno te-le nesramne besede: „V naših (slovenskih) družbah in dekliških zvezah je še več takih „deklic“, ki po prestanih bojih mladosti, ko so revice izgubile precej svojega perja, sklenejo na stara leta živeti Bogu dopadljivo življenje, ker so se svetu pristudile“. Priobčili smo te vrstice, da slovenski kmetje spoznajo, kako surovo in podlo govori in piše liberalna meščanska družba o k mečkih ljudeh. „Slov. Narod“ je oni list, po katerem je ptujski „Štajerc“ že parkrat iskal urednika!

Ptujski okraj.

p Ptuj. Nemški občinski odbor in trgovci Kazimir je na volilnem shodu dne 23. jan. tirjal od državnega poslanca Vastijana, naj dela na to, da se katoliški prazniki odpravijo. Na praznikih mora namreč tudi Kazimir popoldne svojo trgovino zaprto imeti, in noben katoličan ne more v njo, da bi Kazimirju denarja prinesel. Katoliški denar je dober, katoliški prazniki pa ne! — Na Ptuj razsaja zlasti med majhnimi otroci davica; dne 28. januarja je na tej bolezni umrla enoletna Olga Rosenfeld.

Holuban je bil doma iz Rečice, sin pastirja. Njegov oče, raja, je pasel begovo živino. Živahnega dečka je vzel beg pozneje za svojega služabnika in ga vedno odlikoval pred drugimi. Dečkova razbrzdanoost je zelo prijala Osvinbegu. Holuban se je navzel prevzetnosti in jel mrzeti svoje ljudi. Beg sam ga je v nemal za Islam ter mu objubljal časti in slave, da je mladeniča še bolj premotilo. Kosenka je prišla večkrat s svojim dedom na trg tetovskega mesta. Holuban, ki je tratil čas in pasel oči po sejmi, je prekmalu zapazil Kosenko, zorno hakor mlado jutro, vitko kakor minoreturških džamij. V selu Rastetiče je imel daljne sorodnike. Dasi se prej ni zmenil za nje, jel jih je sedaj obiskovati, čeravno je bilo od sela do mesta kakih osem ur hoda. Dmišljaj si je, da mora vneti za lepo, temnooko devojk, ki se mu je zdela kakor angel. Nu, prijazna je bila z njim, mogotcem in ljubljencem Osvinbega. Vendar do gotove mere.

Razmere so se pa vedno bolj slabšale in turški sultan je pošiljal na meje svoje vojake. Govorilo se je, da se pripravljata srbski kralj in bolgarski knez, da storita konec nečloveškemu ravnanju kristjanov. Od druge strani pa je zopet grozila Črnagora, dobro poznana Turkom. Raja je pa bežala v gorovje in vstaji so postajali vedno drznejši. Da izbruhne vojna, ni bilo daleč. V Albaniji, Stari Srbiji in Makedoniji so v raznih okrajih že pobijali svoje krvoloke. Zemlja je puhtela od prelite krvi, volkovi in druga zverjad se je redila od človeških

p Nemški bratci v Ptuj med seboj. G. Perko že dolgo ni nemškim prenapetnežem v Ptuj po godu. Za to jim je bila dobrodošla prilika dne 23. jan., ko so se ptujski meščani posvetovali, ali se naj zida nov rotovž in novo posojilnično poslopje. G. Perko je trdil, da ni denarja za novo zidavo in da bo dosedanji rotovž že še dober, ter omenil, da za nove stavbe najbolj delajo ljudje, ki niso stalni v Ptuj, ampak ki pridejo in kmalu zopet odidejo. In zdaj so se znesli njegovi sovražniki nad njim. Ko je izgovoril te besede, zahrumelo je proti njemu: „Podlost, podlost! Kaj takega ne sme govoriti. Nesramnost! Ven z njim, ven z njim!“ Niso pustili, da bi nadaljeval govor, ampak zahtevali so od Orniga, naj Perku vzame besedo in Ornig — mu jo je vzel! Skoro enako se je zgodilo tudi Konradu Fürstu, ki je tudi govoril proti stavbi, ker mesto nima denarja. Toda njegove besede so bile bob v steno! Ko se je glasovalo o novi stavbi, je Konrad Fürst omenil, da se glasovi ne štejejo pravilno. In sedaj je završalo proti njemu kakor prej proti Perku. Predlog, da se stavi novo poslopje, se je sicer sprejel, toda videlo se je, da se v Ptuj poslušajo kričalci in privandanci, ne pa stari, trezni meščani!

p Breg pri Ptuj. Slovenska dekleta iz tovarne g. Jurza nam poročajo, kako slabo je naletel dne 24. jan. protestantski agent, kateri nam je prišel ponujat knjig, a jih nismo hotele sprejeti. Potem jih začne hvaliti, kako so lepe in da so sv. evangelij in za mali denar dobiti, za 20 kr. In smo odgovorile, da jih nečemo imeti, da že dobro znamo, kaki evangelij da so. Potem se agent razjezi in nam zagrozi. Toda me se nič ne bojimo, ker smo dekleta slovenska trdne v veri, zveste Bogu in Mariji in slovenski domovini!

p Sv. Barbara v Halozah. Še ni minulo četrta leta, kar smo pokopali najmlajšega uda in sotrudnika bralnega društva, in že zopet so zvonovi zapeli udu, a sedaj najstarejšemu. Spremili smo k večnemu počitku starega moža veleposestnika, v obče znanega Martina Korenjak starejšega na Mejah. Dosegel je lepo starost 79 let. Bil je čvrst mož, močne postave in vreden imena Korenjak ter bil vedno pri krepkem zdravju. A zadnji teden pred smrtjo je moral v posteljo, iz katere pa ni več vstal. Pokojnik je bil mož stare korenine. Akoravno ni nikdar hodil v šolo, je vendar bil prav zvest ud bralnega društva. Ako mu ni mogla čitati časniških novic njegova že druga žena, je pa porabil priliko, kadar je imel delavce. Moral mu je eden izmed njih zadovoljiti zvedavost, da mu je čital. Vsi njegovi otroci so že odrasli in že sami gospodarji, ozir. gospodinje. — Ker je bil pogreb ravno v nedeljo 14. t. m. popoldne, je bil sprevid res velikanski. V dolini njegovega domovanja je zapel pevski zbor bral. dr. žalostinko „Nad zvezdami“, ob grobu pa stari, a še vedno kraani „Blagor mu!“ — Dne 21. t. m. je imelo bral. dr. svoj občni zbor ter si volilo sledeče v odbor: Jos. Stumberger kot predsed., Iv. Arbajter, podpreds., M. Kosi, tajnika, R. Kotzmuth, blagajn., V. Šerona, knjiž. in pevovod.; za odbornike: Iv. Fijačko, Fr. Jurgec, R. Čeh, Ant. Stumberger; namest. pa Iv. Jurgec in Fr. Šmigoc. Zeleti bi bilo, da se Barbarčan;

trupel. Pa tudi drugače so prerokovali vojno in splošno vstajo. Pravili so, da so videli v rekah in posebno v Vardaru, ki teče malone po celi Turčiji, neznane živali, ki se pokažejo navadno pred vojno. Voda, da je pri izlivu v morje strašno šumela. Nekateri so videli, da je bil konec mlaja krvav, drug del pa svetel. Na solncu so opazili nekake pege. Celo iz oblakov samih so napovedovali krvave dneve. Videli so, kako sta se približala dva oblaka, obsevana od solnca. Hipoma sta se spremenila v živalski podobi in se jela biti. Konca ni bilo opaziti, ker sta prej zginila.

Tudi Turki so se pripravljali in se oboroževali. Ves svet je bil en ognjenik.

Holuban je vse to premislil in sprevidel, da ne sme predolgo odlašati s snubitvijo. Uverjen je bil, da mu jo starec da z veseljem, njemu, ljubljencu mogočnega bega. Kosenka ga bode morala poslušati! Vedel je, da ji je Žarko prirastel k srcu; ali tako neumna vendar ne bo, da bi jemala človeka, ki ni varen svojega življenja, ki še svoje strehe nima! Če vzame Žarko, ne bo varna nikdar, pri njem bo pa imela raj. Ne bo se ji treba bati nasilja in iskati zavetja v gorah. V mestu bo in se prosto šetala!

S temi mislimi je šel Holuban deda Samorada Pavloviča prosit za Kosenko.

(Dalje sledi.)